

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Nové anglicismy v současném českém jazyce

Bakalářská práce

Autor: Michaela Freislerová
Studijní program: B7310 – Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Miloslav Vondráček, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Michaela Freislerová
Studium: P16K0008
Studijní program: B7310 Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce: **Nové anglicismy v současném českém jazyce**
Název bakalářské práce AJ: New anglicisms in contemporary Czech language

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá novými anglicismy v současném českém jazyce. Teoretická část této práce je věnována průniku anglicismů do češtiny a jejich následné adaptaci. Praktická část práce se soustřeďuje na sběr nových anglicismů v určitých oblastech a popis jejich významu.

MARTINCOVÁ, O. a kol. Nová slova v češtině. Slovník neologismů 1. Praha: Academia, 1998
MARTINCOVÁ, O. a kol. Nová slova v češtině. Slovník neologismů 2. Praha: Academia, 2004
SVOBODOVÁ, D. Současný stav internacionalizace lexika (In: Studie k moderní mluvnici 4. Dynamika českého lexika a lexikologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013.).
SVOBODOVÁ, D. Internacionalizace současné české slovní zásoby. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007.
REJZEK, J. K formální adaptaci anglicismů. Naše řeč, 76, 1993, s.26-30
SVOBODOVÁ, D. Anglicismy přejímané do češtiny v původní plurálové podobě. Naše řeč, 82, 200, s.55-56

Garantující pracoviště: Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta
Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Miloslav Vondráček, Ph.D.
Oponent: PhDr. Jana Bílková, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce: 16.11.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 5.6.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucímu bakalářské práce PhDr. Miloslavu Vondráčkovi, Ph.D. za jeho cenné rady, ochotu a konzultace při vedení mé bakalářské práce.

Dále děkuji nejen své rodině a svým kolegům, kteří mě po celou dobu povzbuzovali, ale také Kristýně Šťastné, Rozálii Dvořákové, Karolíně Piškové a Květě Cinglové za trpělivost a podporu při psaní této práce.

Anotace

FREISLEROVÁ, Michaela. *Nové anglicismy v současném českém jazyce*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 43 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá novými anglicismy v současném českém jazyce. Práce je rozdělena na dvě části. První teoretická část se zaměřuje na vymezení základních pojmů, průnik anglicismů do češtiny a jejich následné adaptaci. Praktická část práce se soustřeďuje na sběr nových anglicismů v určitých oblastech a popis jejich významu. Cílem bakalářské práce je nalezení nových anglicismů, částečné zmapování současné české slovní zásoby a poukázání na její obohacování právě těmito výrazy.

Klíčová slova: anglicismy, nové anglicismy, přejímky, adaptace

Annotation

FREISLEROVÁ, Michaela. *New anglicisms in contemporary Czech language*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019. 43pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis deals with new anglicisms in contemporary Czech language. The thesis is divided into two sections. The first section is theoretical and it is focused on definition of basic terms, intrusion of anglicisms in Czech language and their further adaptation. The practical part is focused on collection of new anglicisms and description of their meaning. The aim of the thesis is to find new anglicisms, to map partly contemporary Czech vocabulary and to point out enrichment of Czech vocabulary with these expressions.

Key words: anglicisms, new anglicisms, borrowing, adaptation

Obsah

Úvod.....	8
1. Vymezení slovní zásoby českého jazyka.....	9
1.1 Nauka o slovní zásobě	9
1.2. Složení slovní zásoby	10
1.3. Vrstvy slovní zásoby	11
1.3.1 Slova patřící k nespisovným útvarům národního jazyka	11
1.3.2. Sociální prostředí.....	11
1.3.3. Slova podle dobového výskytu.....	12
1.3.4. Slova s expresivním příznakem.....	12
1.3.5. Slova se slohovými příznaky	13
1.3.6. Slova podle původu	13
2. Vymezení pojmů	14
2.1. Pojem přejímka.....	14
2.2. Pojem neologismus.....	15
2.2.1 Typologie neologismů	16
2.3. Pojem internacionalismus.....	17
2.4. Pojem anglicismus.....	18
3. Průnik cizích slov do českého jazyka	18
4. Anglický jazyk jako jazyk mezinárodní	19
5. Adaptace anglicismů	21
5.1. Adaptace ortograficko-ortoepická	22
5.2. Adaptace slootovorná	23
5.3. Adaptace morfologická	24
5.3.1. Morfologicky neadaptované přejímky	26
5.4. Adaptace anglických a hybridních kompozit.....	27
6. Nově přejatá anglicismy	29
6.1. Metodologie.....	29
6.2. Nově přejatá substantiva.....	29
6.2.1. Maskulina	29
6.2.2 Feminina.....	31
6.2.3. Neutra	32
6.3. Slovesa	32
7. Oblasti užívání nových anglicismů.....	35
8. Závěr	36

9. Seznam literatury.....	37
10. Příloha	40

Úvod

V této bakalářské práci se budeme věnovat novým anglicismům v současném českém jazyce. Anglicismy jsou nedílnou součástí našeho života, ať už chceme či nikoliv. Setkáváme se s nimi na každém kroku, na sociálních sítích, ve zpravodajství, v tisku, ve sportu, v módě i v běžné komunikaci s ostatními. Používání anglicismů je výsadou spíše mladších generací a ta starší jim nerozumí, obzvláště týkají-li se internetu a věcí s ním spojených. Vznikají za účelem pojmenování nové skutečnosti, a protože je v dnešní době vliv angličtiny opravdu velký, většina se ani do češtiny nepřekládá. Umožňují snazší komunikaci s okolním světem.

Tato práce se dělí na dvě části. První, teoretická část, se věnuje nejprve zařazení anglicismů do slovní zásoby češtiny. Následuje kapitola o vymezení pojmů, které jsou pro tuto práci důležité. Dále se práce věnuje průniku anglicismů do češtiny a jejich následné adaptaci. Poslední neméně důležitá kapitola teoretické části je věnována angličtině jako jazyku mezinárodnímu.

Praktická část se zaměřuje na vyhledávání anglicismů v určitých oborech. Doba omezení by neměla přesáhnout stáří šesti let. Mohou se zde objevit také slova, která se používají o něco déle, ale stále je vnímáme jako pojmy nové. Dále bude tato část obsahovat popis významů jednotlivých slov a na závěr abecední seznam nově nalezených anglicismů.

Téma práce jsem si vybrala z toho důvodu, že pracuji na základní škole a pohybuji se tedy v prostředí bohatém na tato slova, tím pádem je mi blízké. Druhým důvodem byl fakt, že při výuce českého jazyka u látky přejatá slova jsem zjistila, že dnešní mládež sice anglicismy hojně používá, ale ne vždy zná jejich významy a mnohdy se chce pouze zavděčit svým vrstevníkům a být „cool“.

Cílem této práce je tedy primárně nalezení nových anglicismů a částečné zmapování slovní zásoby v této oblasti, což může pomoci odborníkům, kteří se této tematice věnují více do hloubky. A dalším, ovšem neméně důležitým cílem, který se bude týkat převážně projektové části, je seznámení žáků základních škol s těmito pojmy a snaha o to, aby jim při užívání porozuměli.

Doba jde neúprosně vpřed, a i když se anglicismy považují spíše za výrazy, které mohou češtině škodit a oslabovat její slovní zásobu, jen těžko můžeme někomu zakázat, aby je používal.

1. Vymezení slovní zásoby českého jazyka

1.1 Nauka o slovní zásobě

Slovní zásoba neboli lexikum je souhrn všech slov, která v českém jazyce existují. Zkoumáním lexika se zabývá lexikologie, nauka o slovní zásobě, jazykovědná disciplína zabývající se věcnou stránkou jazyka, který zkoumá jako jednotku pojmenování.

„Patří sem vše, co se týká pojmenovávacího plánu jazyka. Vymezují se základní pojmy z této oblasti, jako jsou slovo, sousloví, význam slova, pojednává se o systémové povaze slovní zásoby a zjišťují se vrstvy v ní, probírají se otázky spojené s významovou a formální stránkou slova.“¹

Lexikologie se rozděluje na několik disciplín: sémaziologie (nauka o slovním významu), frazeologie (nauka o frazeologických jednotkách). Lexikografie (nauka o slovnících), onomastika (nauka o vlastních jménech), onomaziologie (nauka o pojmenování), etymologie (nauka o původu slov). Jednotlivé disciplíny nejsou pevně ohraničeny a nemají mezi sebou ani jasně určené hranice, přesto se v literatuře považují za samostatné obory.

1.2. Složení slovní zásoby

Slovní zásoba je soubor všech slov, která se v jednom jazyce vyskytují. To, jak je slovní zásoba obsáhlá, značí bohatost konkrétního jazyka. V jazycích, které mají rozvinuté morfematické tvoření, je slovní zásoba rozsáhlejší než v jazycích, v nichž se vytvářejí nová slova pouze přenesením významu, tedy tvořením sémantickým. Počet slov se v jednotlivých jazycích nedá přesně určit, ale přibližný počet udávají některé velké slovníky. V našem největším slovníku *Příruční slovník jazyka českého* je obsaženo asi 250 tisíc hesel. Uživatelé jazyka samozřejmě všechna slova neznají ani nepoužívají, a právě od tohoto hlediska se odráží dělení slovní zásoby na aktivní a pasivní.²

Aktivní slovní zásoba obsahuje slova, která člověk běžně používá jak při psaném, tak mluveném projevu. Do pasivní zásoby pak patří ta slova, jimž rozumíme, ale nepoužíváme je. Rozsah slovní zásoby jednotlivce (individuální slovní zásoby) závisí na mnoha faktorech, například na vzdělání, zaměstnání nebo na aktivitách člověka. Průměrně používáme asi 5 tisíc slov. Ta nejdůležitější a nejvíce používaná tvoří základní slovní fond.³

¹ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. s. 7

² HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

³ ČECHOVÁ, Martina. a kol. *Řeč a jazyk*. Praha: ISV, 2000.

„Jádro slovní zásoby je charakterizováno původem a trvalostí, strukturou, významem a užíváním.“⁴ Do jádra tedy zařazujeme především slova, která tvoří historický základ češtiny a díky nim je jednodušší komunikace mezi generacemi. Patří sem slova nemotivovaná, tedy taková, ze kterých se odvozováním, nebo skládáním vytváří slova nová. Z hlediska významu jsou tato slova považována za ta nejdůležitější a pojmenovávají skutečnosti, bez nichž bychom se v běžném životě již neobešli. Aktivní slovní zásoba jedince je složena z 90 % procent právě z nich.⁵

1.3. Vrstvy slovní zásoby

Slovní zásobu dělíme na spisovnou a nespisovnou část. Většinu slov řadíme do té spisovné. Bývají to slova neutrální, která můžeme použít napříč všemi oblastmi jazyka. Spisovná čeština je vyžadována na oficiálních akcích, v médiích, ve školách nebo na úřadech. Nespisovná čeština se naopak používá v běžné komunikaci.

1.3.1 Slova patřící k nespisovným útvarům národního jazyka

A. Regionalismy

Regionalismy jsou oblastní slova, která dále rozdělujeme na čechismy (*tramvaj, vesnice, překážet, rozsvítit*) a na moravismy (*šalina, dědina, zavazet, rozžnout*).

B. Dialektismy

Dialektem neboli nářečím jsou myšlena slova, která se používají v určitých oblastech a lidé odjinud jim často nerozumí. Rozlišujeme čtyři nářeční skupiny – česká, středomoravská, východomoravská, slezská.

Do této skupiny můžeme také zařadit etnografické dialektismy, které se zaměřují na konkrétní zvyklosti ze života lidí z dané oblasti (*duchna, topánky, kyselice*).

C. Výrazy z obecné češtiny

Obecná čeština se používá především v Čechách. Jde o formu jazyka, která je typická v běžné komunikaci. Některá slova z této vrstvy slovní zásoby pronikla do hovorového stylu (*kluk, koukat, chleba*).

⁴ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. s. 14

⁵ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

1.3.2. Sociální prostředí

A. Slang

Slang je mluva určité sociální skupiny a tematicky se vztahuje k prostředí, které danou skupinu vystihuje. Můžeme ho rozdělit na zájmový, který spojuje lidi se stejným zájmem, ale můžeme sem zařadit také studentský slang, a na profesionální, který spojuje lidi ze stejného pracovního prostředí.

Často se u vytváření slangů využívá univerbizace, což je vytvoření jednoslovného pojmenování z víceslovného (*panelák, základka, tramvaják*).

B. Argot

Je mluva lidí na okraji společnosti. Výrazy původně vznikaly za účelem utajit nějakou skutečnost, ale dnes jsou již tak rozšířené, že jim veřejnost rozumí. Můžeme sem zařadit výrazy *benga* (policisté), *love* (peníze), *čorkařit* (krást) nebo *čokl* (pes).

1.3.3. Slova podle dobového výskytu

A. Historismy

Historismy jsou výrazy, které se dnes nepoužívají, mnohdy označují již neexistující skutečnosti. Mohou se objevit především v odborné literatuře či dokumentech pro dokreslení dobového kontextu.

B. Archaismy

Archaismy jsou zastaralé výrazy, které se dnes ještě používají, ale máme pro ně novější pojmenování *kabátec* (kabát), *škamna* (školní lavice).

C. Neologismy

Neologismy jsou naopak nově vzniklé výrazy, které vznikají za účelem pojmenovat zcela novou skutečnost, případně již existujícímu výrazu přisuzují nový význam.

1.3.4. Slova s expresivním příznakem

A. Slova s kladným příznakem

Bývají to především zdvořiliny (*pejsek*), domácí jména (*Kristýnka*), dětské výrazy (*pacičky*) a eufemismy, které se užívají v umělecké literatuře pro zmírnění tragické skutečnosti (*již na něm roste trávníček*).

B. Slova s negativním příznakem

Do této skupiny patří slova zveličelá, vulgární výrazy, nadávky nebo dysfemismy (*žrát, huba*). Označují skutečnost, ke které nemá mluvčí příliš kladný vztah.

1.3.5. Slova se slohovými příznaky

A. Hovorová slova

Hovorová slova se vyskytují v mluvených projevech, v psaných projevech jen zřídka, a to hlavně v osobních dopisech. Hranice mezi spisovnými a nespisovnými výrazy není jednoznačná, protože se stále více slov dostává právě do spisovného jazyka.

B. Odborné názvy

Odborné názvy neboli termíny tvoří slovní zásobu vědních oborů. Jsou to slova s jedním významem, ustálené a přesné výrazy bez jakéhokoliv citového zabarvení, výjimku tvoří zdobněliny, které se používají jako názvy (*lopatka, kladívko*).

C. Knižní slova

Tyto výrazy se používají v literatuře obecně, ale mohou se objevit i v mluvených projevech, pokud mají slavnostní ráz. Mohou mít příznak zastaralosti (*sňatek, záhy*).

D. Poetismy

Poetismy se objevují v umělecké literatuře a stejně jako knižní slova mohou mít příznak zastaralosti (*luna, chrabry*). V textech je autor využívá k ozvláštňení.

1.3.6. Slova podle původu

A. Domáci

Slova domáci zastupují největší část české slovní zásoby. Patří sem také slova, která byla původně přejata z jiných jazyků, ale postupem času natolik zdomácněla, že již není možné poznat, že jde o slovo přejaté (*košile, škola*).

B. Přejatá

Slova přejatá tvoří skupinu slov, které čeština přejala z jiných jazyků, ale jejich původ je patrný dodnes.

„Vrstva slov cizího původu však není jednotná a uvnitř se rozčleňuje podle: přizpůsobení slovům domácím, stáří přejetí, jazyků, z kterých bylo slovo přejato, funkce.“⁶

⁶ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. s.51

Některá slova mají své české ekvivalenty (*absence – nepřítomnost*), ale jiné nikoliv (*politika*). Čeština přejímala výrazy z různých jazyků například z latiny (*cyklus*), řečtiny (*demokracie*), francouzštiny (*želatina*) nebo italštiny (*festival*). Dostala se k nám také exotická slova, přejatá z afrických, asijských nebo amerických jazyků (*káva, čaj, iglú*). Nejvíce slov ale čeština přejímá z angličtiny, a to ze všech oblastí od ekonomiky, výpočetní techniky, přes moderní hudbu až ke sportu. Právě anglicismům se budeme v práci dále věnovat podrobněji.

2. Vymezení pojmů

V této kapitole se zaměříme na vymezení pojmů, které jsou pro tuto problematiku zásadní. Půjde především o srovnání definic z odborné literatury a následné vyvození základní charakteristiky uvedených termínů.

2.1. Pojem přejímka

Přejímka neboli výpůjčka, z angličtiny *borrowing*, je lexikální jednotka přejatá z cizího jazyka. Přejímky jsou pojmenovány podle toho, odkud pochází. Svobodová uvádí několik skupin slov přejatých, například grécismy (biologie, pedagogika, hyperbola), romanismy (klarinet, baret, ateliér), ale také polonismy (báje, mazurka, okres) či ugrismy (husar, kočí, palačinka), kterých se v češtině mnoho nevyskytuje. Velké množství těchto slov užíváme denně v běžné komunikaci a kvůli adaptaci už si neuvědomujeme, odkud vlastně pochází. Podrobnější adaptaci přejímek, konkrétně anglicismů, se budeme věnovat v samostatné kapitole.⁷

Přejímky jsou dnes významnou součástí obohacování české slovní zásoby. Nejvíce slov k nám proniká z angličtiny, a proto zastupují anglicismy největší procento ze všech přejatých slov. Slova, která se k nám dostala prostřednictvím angličtiny, avšak anglického původu nejsou, se nazývají internacionalismy.⁸

Klasifikace přejímaných slov zahrnuje tři velké skupiny. První z nich jsou lexémy původní, neadaptované. Do této skupiny se řadí především citáty, jejichž pravopis a výslovnost

⁷ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné slovní zásoby*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007.

⁸ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005.

zůstávají nezměněny. Z jazyků se nejčastěji jedná o latinu (*corpus delicti*) nebo o francouzštinu (*faux pas*). Citáty se používají jak v psaném, tak v mluveném projevu a mohou poukazovat na jeho vznešenost. Druhou skupinu tvoří slova přejatá, adaptovaná. Sem patří slova, která si zachovala svůj původní pravopis, ale jsou zařazena do českého morfologického systému. Z hlediska pravopisného můžeme zařadit dále lexémy, které jsou počestěné, ale vnímáme je jako cizí (*terapie*), slova, jež můžeme psát dvojím způsobem (*jam – džem*) a slova plně zdomácnělá. Poslední skupinou jsou takzvané kalky neboli doslovné překlady.⁹

Přejímky nejsou jednotná vrstva a vnitřně se rozdělují podle přizpůsobení slovům domácím, stáří přejetí, jazyka, z kterých bylo slovo přejato a podle funkce. Podle přizpůsobení se dále dělí na dvě skupiny, tedy na slova přizpůsobená neboli zdomácnělá, a naopak na slova nepřizpůsobená. Zdomácnělá slova jsou právě ta, u kterých je obtížnější poznat, že nejsou ryze česká. Pomoci nám s tím mohou hlásky, které se ve slovech českého původu běžně nevyskytují, například hláska *g, f, x* (*guma, fráze, box*). Dalšími kritérii pro rozeznání těchto slov je psaní odlišného *i/y* po měkkých či tvrdých souhláskách (*kritika*) nebo psaní *ú* uprostřed či na konci slova (*kúra, ragú*). Mezi slova nepřizpůsobená řadíme ta, která i přes časté používání vnímáme stále jako cizí (*džungle, bumerang, monsun*). To, do jaké míry se stačila slova přizpůsobit, závisí na stáří přejímky. Ta přejatá slova, která již používáme několik desetiletí nebo staletí, se řadí ke slovům zdomácnělým (*škola*) a ta nově přejatá stále vnímáme jako cizí (*angína*). Rozdělení podle pramenů přejetí opět závisí na tom, v jaké době byla slova přejata. U dávno přejatých slov se jazyky, z nichž pochází, určují mnohem hůře. Poslední skupinou cizích slov jsou odborné termíny, které se používají především v profesích mezinárodního charakteru, a umožňují tak lepší porozumění dané problematice napříč světem.¹⁰

2.2. Pojem neologismus

V novém encyklopedickém slovníku češtiny lze vyhledat tuto definici: „*Lexikální jednotka, která se ve vztahu k existujícím jednotkám slovní zásoby souč. jaz. vyznačuje novostí, a to jak z hlediska vzniku, tak z hlediska funkčního (funkčně systémového, komunikačního, stylistického). N. vznikají z potřeby pojmenovat nové věci, jevy, i z potřeby nahradit dosavadní*

⁹ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné slovní zásoby*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007.

¹⁰ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

výrazy prostředkem přesnějším n. výraznějším. Vznikají též jako výsledek záměrného hledání (citově, intelektuálně) působivého vyjádření.“¹¹

Martincová ve své publikaci uvádí, že neologismy jsou lexikální prostředky, které jsou charakterizovány jako nové. Podstatu neologismů vidí v pojmenování nových předmětů, či skutečností a dále také v obohacování vyjadřovacích prostředků jazyka.¹²

Ladislav Janovec ve své studii *Neologie* definuje neologismus jako pojmenování nově vzniklé skutečnosti, ale upozorňuje také na to, že se může jednat pouze o synonyma již existujících věcí.¹³

Definice neologismu podle Hausera zní takto: „*Jsou to slova užívaná nejprve menším okruhem uživatelů, někdy dokonce jen jediným autorem. Postupně se šíří, a jakmile vejdou do obecného užívání, ztrácí příznak novosti.*“¹⁴

2.2.1 Typologie neologismů

Typologie neologismů se v odborných publikacích, které se věnují tomuto tématu, liší. V této kapitole představíme alespoň některé z nich, především z těch publikací, ze kterých jsme čerpali definice neologismů.

Encyklopedický slovník češtiny rozděluje neologismy ze dvou hledisek, strukturního a funkčního. Do prvního z nich řadí především neologismy slovotvorné (*europoslanec, cestomanie*), slova utvořená ze zkratk (*cédéčko*), přejatá slova (*snowboard*) a víceslovná pojmenování (*mobilní telefon*). Do funkčního hlediska patří revitalizované lexikální jednotky, tedy takové s obnoveným užíváním. Patří sem také specifické typy neologismů například okazionalismy, efemérní (pomíjivá) a dobová slova.

Martincová dělí neologismy do skupin podle způsobu tvoření. Řadí sem neologismy přejaté, kalky, víceslovná pojmenování, dále neologismy odvozené, složené, tvořené zkratkovými slovy a přenesením významu (metafora, metonymie). Uvádí rozlišení mezi vlastními neologismy a okazionalismy. Vlastními neologismy rozumí takové lexikální jednotky, které se tvoří pravidelně a jsou motivované společenskými potřebami ve vyjadřování. Naopak okazionalismy se tvoří a také vznikají příležitostně.¹⁵

¹¹ <https://www.czechency.org/slovník/NEOLOGISMUS>

¹² MARTINCOVÁ, Olga. *Problematika neologismů v současné spisovné češtině*. Praha: Univerzita Karlova, 1983.

¹³ JANOVEC, Ladislav. *Neologie*. In *Studie k moderní mluvnici 4. Dynamika českého lexika a lexikologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013.

¹⁴ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. s. 43

¹⁵ MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Nová slova v češtině. Slovník neologismů 2*. Praha: Academia, 2004.

Hauser rozlišuje neologismy domácí a neologismy cizí. „*Domáci neologismy se tvoří běžnými prostředky a postupy, přičemž se využívá takových, které jsou produktivní.*“¹⁶ Uvádí také různé podtypy podle toho, jak se tvoří. Prvním z nich jsou slovtvorné neologismy utvořené odvozováním (*fotbalistka, zdravotnice*), skládáním (*ropovod, autoklíče*) a zkracováním (*AVU – Akademie výtvarných umění*). Dalším podtypem jsou neologismy souslovné, které vznikají spojením nejčastěji dvou běžně užívaných slov v jazyce (*vodní slalom*). Jako třetí uvádí frazeologické neologismy (*hučí jako buldozer*) a poslední jsou sémantické neologismy, kdy existující slova dostávají nový význam (*ještěrka – vozík*). Do cizích neologismů zařazuje slova přejatá z jiných jazyků, jde o slova nemotivovaná a označují se jako značková.¹⁷

V publikaci *Co v slovnících nenajdete* autorky Sochová a Poštolková dělí neologismy do tří skupin. Lexikální neologismy, které zahrnují přejatá slova, nová domácí slova a odvozená slovesa ze základů cizích i domácích. Sémantické neologismy vznikající především rozšířením nebo přenesením významu a neologismy kontextové, které nemají žádnou spojitost s významem určujícího slova ze sousloví, a také frazeologickými spojeními.¹⁸

2.3. Pojem internacionalismus

Internationalismy jsou považovány za lexikální jednotky mezinárodní. Jsou to tedy slova, která jsou v několika jazycích stejná, ale jsou upravena a přizpůsobena danému jazyku. Internationalismy se dělí na jednotky (*slova, morfémy, frazémy*) nadnárodní a jednotky jistého národního okruhu.¹⁹

„*Slova nadnárodní se přejímají z různých období a z různých míst a jsou pro toto období charakteristická.*“²⁰ Do této skupiny můžeme zařadit slova, která pocházejí z řečtiny (*olympiáda, atlet*), nebo z latiny (*cirkus, legie*). Další skupinou slov, jsou slova charakteristická pro jisté místo. Jsou to nejčastěji pojmenování věcí, zvířat, rostlin, prostředí atd. (*savana, kakadu, čača, pinie*).²¹

¹⁶ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. s. 46

¹⁷ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

¹⁸ SOCHOVÁ, Zdeňka a Běla POŠTOLKOVÁ. *Co v slovnících nenajdete: Novinky v současné slovní zásobě*. Praha: Portál, 1994.

¹⁹ ŠMILAUER, Vladimír. *Nauka o českém jazyku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982.

²⁰ FILIPEC, Josef a František ČERMÁK. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické. s. 123

²¹ FILIPEC, Josef a František ČERMÁK. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické.

Internacionalismy se vyskytují především v evropských zemích, ale také v některých neevropských, kde se ovšem mluví stejným jazykem (Severní a Jižní Amerika). Hauser (1980) upozorňuje, že ne všechna slova se užívají po celé Evropě a některá dokonce mohou mít úplně jiný význam (*miliarda*). Z tohoto důvodu není zcela jasné, co bychom za internacionalismy měli považovat.

Filipec s Čermákem popisují v České mluvnici také internacionální morfémy například sufix *-ismus* a frazémy: jablko sváru (*the apple of discord, la pomme de discorde*). Zvláštní skupinu internacionalismů tvoří ty, které vznikly z vlastních jmen. Můžeme je rozdělit podle vzniku na přímo přenesené (*císař*) a odvozené (*gilotina*).

2.4. Pojem anglicismus

V Akademickém slovníku cizích slov je uvedeno, že anglicismus je „*jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený*.“²² Tato definice se v pozměněné formě, avšak stejném významu, objevuje také v *Novém encyklopedickém slovníku češtiny, v Příručním slovníku a databázi lexikálního archivu* nebo například v publikaci *Cizí slova v češtině*.

Bozděchová uvádí, že: „*mnohdy se však za anglicismy považují pouze anglická slova a pouze, nebo zejména ta, která si i v novém jazyce podržují svou původní podobu*.“²³

3. Průnik cizích slov do českého jazyka

O pravopisu slov přejatých se můžeme dočíst zejména v Pravidlech českého pravopisu. Přejatá slova lze rozdělit do dvou skupin a několika podskupin. První z nich jsou slova obecná, do kterých patří slova s původním pravopisem, do nich řadíme především odborné názvy a termíny (*watt*), slova s rozdílným pravopisem pocházející z velké části z angličtiny a francouzštiny (*foyer, interview*) a citátové výrazy (*alea iacta est*); dále slova s počeštěným pravopisem, kam patří zdomácnělá slova, a také slova s původním i počeštěným pravopisem, která prochází adaptačním procesem a připouští se psaní obou variant (*handicap – hendikep*). Druhou skupinou jsou vlastní jména, kam řadíme jména osobní, jejichž pravopis

²² KRAUS, Jiří. a kol. *Nový akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Academia, 2005. s. 52

²³ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In DANĚŠ, František. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vydání. Praha: Academia, 1997. s. 272

zůstává nezměněný v případě, že pochází z jazyka, který užívá latinské abecedy, a jména zeměpisná, u kterých se řídíme stejným pravidlem.²⁴

O výslovnosti cizích slov pojednává Milan Romportl ve svém článku *K výslovnosti cizích slov v češtině*. Uvádí, že výslovnost těchto slov není ustálená a podle pravopisu nelze jednoznačně určit správnou výslovnost. První zásadou správnosti vyslovování je přesunutí přízvuku na první slabiku slova a druhou především nahrazování hlásek, které v češtině nemáme. Hláška *th* je v češtině nahrazována hláskou *t*. Podle Romportla často dochází ke kolísání znělosti párových souhlásek, a to zejména u *s* a *z* [renesance, renezance]. Další chybou je nesprávné vyslovení předpony *ex-*, která je zaměňována za hláskovou skupinu [eks-], ale správně je pouze [egz-] - *exemplář, existence*. Poukazuje také na problematiku výslovnosti délky samohlásek *kultura* [kultúra], v tomto případě Pravidla českého pravopisu již dnes uvádějí obě možnosti tedy i [kultura], dále *glukosa* [glukóza].²⁵

4. Anglický jazyk jako jazyk mezinárodní

Termín mezinárodní jazyk je označení pro jazyk, který slouží ke komunikaci lidí z různých zemí světa, především z těch s odlišným jazykovým prostředím. S pomocí mezinárodního jazyka by mělo být možné domluvit se ve většině zemí. Kromě angličtiny se za mezinárodní jazyk považuje také francouzština, španělština, ruština a arabština.

Angličtina je v současnosti nejrozšířenější jazyk na světě, počet anglicky mluvících lidí se odhaduje na více než 500 milionů. Patří do indoevropské jazykové rodiny, konkrétně mezi západogermánské jazyky, a je možné se s ní domluvit v mnoha zemích na světě. Za úřední jazyk je považována ve Velké Británii, Spojených státech, Austrálii, Kanadě, na Novém Zélandu, a také na několika ostrovech například na Bermudách, Bahamách, Barbadosu nebo Jamajce.

V minulosti byla angličtina především jazyk chudiny a až ke konci 17. století se začala formovat její dnešní přibližná podoba. Nejvýraznější vliv měla angličtina po první světové válce, oslabena byla po roce 1948, avšak v 60. letech 20. století začal její vliv opět sílit. Stala se jazykem průmyslu, technického rozvoje, bankovníctví a mnoha mezinárodních organizací.

²⁴ *Akademická pravidla českého pravopisu*. Praha: Academia, 2003.

²⁵ ROMPORTL, Milan. *K výslovnosti cizích slov v češtině*. Naše řeč. 1953, roč. 36.

Angličtina se vyznačuje především pevným pořádkem slov ve větě a pravopisem s historickým původem, který se na rozdíl od oblasti fonetické příliš nezměnil. Patří mezi jazyky analytické, nedá se tedy skloňovat ani časovat, a využívá pouze volné morfémy, které spolu se slovosledem určují mluvnické kategorie.

Důležitost angličtiny zapříčinila zařazení do vzdělávacího systému ve velkém množství evropských zemí. Ve většině zemí Evropské unie se angličtina vyučuje na prvním i druhém stupni. Posílení výuky zajišťují také soukromé základní, střední i vysoké školy, které nabízejí výuku v angličtině. Vysoké školy jsou po celé Evropě propojeny programem ERASMUS+, který zajišťuje výměnné studijní pobyty. Na těchto univerzitách jsou kurzy v bakalářských i magisterských programech vyučovány právě v angličtině a některé školy nabízejí v tomto jazyce celé programy.

„Co se týče jazyků, kterými občané EU mluví jako cizími, již angličtina jednoznačně dominuje. V roce 2006 38% obyvatel EU prohlašovalo, že mluví anglicky jako cizím jazykem. To byl nárůst o 6% v porovnání s rokem 2001. Bylo to také téměř třikrát více v porovnání s francouzštinou anebo němčinou a více než šestkrát ve srovnání se španělštinou a ruštinou. V absolutních číslech to znamená, že přes 150 milionů Evropanů starších 15let umí anglicky jako cizí jazyk.“²⁶

V České republice se anglický jazyk začal rozšiřovat až po roce 1989. Do té doby vyučovanou ruštinu nahradila na několik let nejprve němčina a až na konci 90. let bylo zaznamenáno, že se ve školách více žáků učí anglicky než německy. Stejně jako v Evropské unii existují i u nás soukromé školy, které nabízejí výuku pouze v angličtině, případně školy s rozšířenou výukou cizích jazyků.

V současné době je výuka anglického jazyka povinná od základní školy, některé školy výuku zařazují již od první třídy ve snaze naučit žáky základy hrou. Maturitní ročníky mají na výběr mezi matematikou a cizím jazykem a nemusí to nutně být angličtina. Vzhledem k novele školského zákona o povinné maturitní zkoušce z matematiky bude od roku 2021 povinná maturita taktéž z jazyka a předpokládá se, že si většina studentů vybere právě angličtinu.

Dalšími zeměmi, ve kterých se angličtina vyučuje jako první cizí jazyk, jsou například Čína, Rusko, Libanon, ale i další země Asie. Ve 2. polovině 20. století se dostala také na první místo v zemích Latinské Ameriky.

Angličtina je také oficiálním jazykem mnoha mezinárodních organizací například Organizace spojených národů (OSN), Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC),

²⁶ HNÍZDO, Bořivoj. Role angličtiny v globalizujícím se světě. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, 2010, s. 85.

Commonwealth, Severoatlantická obranná aliance (NATO), Evropské sdružení volného obchodu (EFTA) a další. Můžeme ji považovat za mezinárodní jazyk médií, kultury, sportu, zábavy nebo dopravy. Nejvýznamnější roli pro šíření informací z těchto oblastí zastává bez pochyby internet, pomocí kterého mohou zprávy obletět svět téměř okamžitě. Angličtinu můžeme také využívat ve svém volném čase. Ve většině zemí, kde není úředním jazykem, se dá bez problémů sehnat anglická literatura, lidé mohou zajít do kina nebo divadla na anglická představení, což sice vyžaduje hlubší znalost jazyka, ale v některých zemích jsou tyto možnosti hojně využívány. Neméně důležitým prostředkem pro šíření angličtiny je populární hudba, která pomáhá udržovat zájem o tento jazyk především u dospívajících.

5. Adaptace anglicismů

Všechna přejatá slova, která se stala součástí slovní zásoby českého jazyka, musela před tím projít několika adaptačními procesy. Mravincová chápe přejímání cizích lexémů jako: „*proces integrace převzatého prvku do slovní zásoby přebírajícího jazykového útvaru, přičemž aktivní úlohu sehrává přebírající útvar.*“²⁷ Dále také uvádí, že není samozřejmostí, že se všechny přejaté lexikální jednotky stanou součástí české slovní zásoby, protože se mnohdy stává, že zůstávají ve své neadaptované formě a fungují pouze jako *výpůjčky* z jiného jazyka.

Svobodová vidí výhodu adaptačních procesů v lepším porozumění všemi uživateli, tedy i těmi, kteří angličtinu neovládají. Uvádí, že adaptace má dva hlavní důvody, prvním z nich je rozdílnost pravopisu a výslovnosti mezi češtinou a jazykem cizím, a s tím souvisí druhý důvod a tím je flektivnost češtiny, jež angličtina nemá.²⁸

Pro proces přejímání je nutné spojené dvou jazyků. Z výchozího jazyka pochází přejímaná lexikální jednotka a dostává se do jazyka cílového, který může jednotku dále zprostředkovat do jazyka dalšího. Furdík, stejně jako Svobodová, rozlišuje tři fáze procesu přejímání: interferenci, adaptaci a integraci.

1. Interferencí se rozumí první převzetí jazykové jednotky. Nemusí se ovšem jednat o začátek integrace, ale jednotka se může objevit pouze jako příležitostný prvek.
2. Adaptace je přizpůsobení se cílovému jazyku. Bez této fáze není možné zařadit lexikální jednotku do systému slovní zásoby daného jazyka.

²⁷ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. s. 189

²⁸ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné slovní zásoby*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007. s. 30

3. Integrace je poslední fází procesu přejímání. Jedná se o včlenění lexikální jednotky do systému slovní zásoby cílového jazyka. To, zda jednotka zůstane na okraji, nebo se dostane až do středu slovní zásoby, závisí na tom, jak moc je frekventovaná, v periférii tohoto systému zůstávají především odborným názvy, a také na tom, kdy byla jednotka převzata.²⁹

V češtině můžeme rozlišit několik typů adaptací: ortograficko-ortoepickou, slovotvornou a morfologickou, kterým se podrobněji budeme věnovat v následujících kapitolách.

5.1. Adaptace ortograficko-ortoepická

Rejzek spatřuje jako největší problém při přejímání anglicismů značný rozdíl mezi grafickou a zvukovou stránkou. Slova, u kterých není třeba tento problém řešit a obě stránky se překrývají, je velmi málo (*film, fit*). Zabývá se tedy otázkou, zda bychom přejatá slova měli počesťovat, nebo by bylo lepší je nechat v původní formě.

Uvádí, že pravopisná podoba přejatých slov vzniká dvěma způsoby. Prvním z nich je přizpůsobení se výslovnosti původní grafické podobě (*overal, tramvaj*). Druhý způsob je běžnější a děje se přesně naopak – grafická podoba se přizpůsobí původní výslovnosti (*džus, byznys*). Upozorňuje také na mnoho výjimek, z nichž jako ukázkou uvádí rozdíl v přejímání lexémů pojmenovávající míčové hry, které se k nám dostaly v odlišné době. Názvy *fotbal* a *volejbal* se k nám dostaly již před delší dobou a jejich grafická podoba zůstala téměř nezměněna, ačkoliv to má za následek pravděpodobně špatná znalost výslovnosti. U slova *baseball* ovšem tato forma adaptace není možná. Z toho tedy vyplývá, že nelze jednoznačně určit pravidlo, podle kterého se anglicismy adaptují, a je zde vidět značná rozkolísanost.³⁰

Podle Mravincové se pravopisná adaptace vyskytuje převážně u slov, která jsou téměř stejná a vyžadují co nejmenší úpravy – záměna konsonantu *k* za *c* nebo eliminace zdvojení (*scan – sken, controlling – kontroling*).³¹

Bozděchová uvádí základní způsoby formální adaptace:

1. Převzetí
 - a) Pravopisné formy s anglickou výslovností (*laser*)

²⁹ SVOBODOVÁ, Diana. *Současný stav internacionalizace lexika*. In *Studie k moderní mluvnici 4. Dynamika českého lexika a lexikologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. s. 132-133

³⁰ REJZEK, Jirí. *K formální adaptaci anglicismů*. Naše řeč. 1993.

³¹ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005.

- b) Pravopisné formy s českou výslovností (*radar*)
 - c) Pravopisné formy podle chybné výslovnosti (*volejbal*)
 - d) Přepisem původní výslovnosti (*displej*)
2. Překlad (*computer – počítač*)
 3. Náhrada jiným slovem (*shunt – bočník*)³²

Výslovnostní adaptace se projevuje záměnou hlásek, které v češtině nenajdeme – *th*, *q*, *w*, nepřízvučné *r*, dále se přesunuje přízvuk na první slabiku a výslovnost znělých souhlásek se na konci slov mění na neznělou *thriller* [triler]. Stejně jako u pravopisné adaptace nejsou ani u té výslovnostní daná pravidla, která by platila ve všech případech.³³

Podle Svobodové je časté mít tendenci k původní výslovnosti především co se týká anglického širokého [æ], velárního [ŋ], obouretného [w] - *whisky* [wiski]. Výjimečná není ani rozkolísaná výslovnost – *bodyguard* [bodygárd, bodygard], *manager* [manažer, menažer, menidžr], *puzzle* [pucle, pazl].³⁴

5.2. Adaptace slovtvorná

Bozděchová uvádí: „*Slovtvorná adaptace anglicismů souvisí se stupněm jejich adaptace pravopisné, výslovnostní, popřípadě morfologické. Buď jde o přejímání hotových, slovtvorně utvářených pojmenování z angličtiny (zejména u formálně obdobných typů), nebo o tvoření slovtvornými postupy a prostředky analogickými s postupy domácími, od anglických základů.*“³⁵ Nejčastěji se můžeme setkat s derivací, kompozicí a zkratkovým tvořením substantiv, což dokazuje například odvozování pojmenování pro osoby podle činností, které vykonávají.

Při tvoření substantiv bývá nejčastější sufix *-ař*, *-ář* (*datař*, *pizzař*, *mítinkář*), *-ák* (*sekuriťák*, *hipísák*), tento sufix se vyskytuje především u hovorových slov. Dalšími sufixy, které se užívají především regionálně, nebo mají expresivní příznak a nejsou tedy tak časté, jsou *-ec* (*tycoonec*), *-áč* (*mekáč*), *-oš* (*sekoš – secondhand*), *-us* (*fočus – fotbal*), *-ál* (*trenál – trénink*). Lze sem zařadit také substantiva používaná zejména mladou generací, a to ve formě

³² BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In DANĚŠ, František. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vydání. Praha: Academia, 1997. s. 274

³³ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005.

³⁴ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné slovní zásoby*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007.

³⁵ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In DANĚŠ, František. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vydání. Praha: Academia, 1997. s. 275

zdrobnělin (*busík* – autobus, *drinčík* – drink, fotbálek, *topík* – krátké tričko, *momentík*). Neméně důležitá je také přípona *-ismus* používaná u pojmenování směrů či hnutí. U feminin považujeme za nejproduktivnější sufix *-ka* s variantou *-oška*, u adjektiv pak *-ovka* (*webovka*, *textovka*, *bejzbolka*, *onlinovka*, *realtimovka*). Přípona *-ka* hraje také důležitou roli při přechylování, dnes je již možné vytvořit ženský protějšek od skoro každého maskulina životného právě tímto sufixem, je to tedy velmi progresivní přípona a je také významná pro rozvíjení genderové lingvistiky (*foniatrička*, *pedagožka*, *rockerka*, *manažerka*, *vizážistka*).

„Obecně jsou výrazy cizího původu a derivace nejvíce užívány a tolerovány v odborných terminologiích a slangovém vyjadřování a v různých kontextech mohou mít různou formální podobu.“³⁶

Dalšími slovními druhy, u kterých je častá morfologická adaptace, jsou adjektiva a verba. Adjektiva, jak uvádí Svobodová, lze rozdělit do tří skupin:

1. nesklonná, nedotvořená českými sufixy
2. vyskytující se ve více podobách
3. derivovaná od substantivních, adjektivních, verbálních základů

Ve třetí skupině je nejčastěji užívaným sufixem sufix *-ový*, který „bývá připojován k poslednímu konsonantickému grafému.“³⁷ Zařazují se k němu vztahová adjektiva, vyjadřují význam nespécifické relace, účelovosti nebo objektovosti a patří k tvrdému deklinačnímu typu (*chat* – *chatový*, *fax* – *faxový*, *gender* – *genderový*, *golf* – *golfový*). Jako další sufixy můžeme jmenovat *-ský*, *-cký*, *-ní*, *-ný*.

Slovesa se odvozují nejčastěji pomocí formantu *-ova-*, vzniklá slova pak můžeme zařadit k 3. slovesné třídě k paradigmatu kupovat. Je považován za nejprogresivnější formant a slova se jím odvozují téměř neomezeně. Vzniklá slovesa jsou nedokonavá (*dabovat*, *digitalizovat*, *disponovat*).

³⁶ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné slovní zásoby*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007. s. 63

³⁷ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné slovní zásoby*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007. s. 65

5.3. Adaptace morfoloická

„Morfoloická adaptace je proces, v jehož průběhu se forma přejímaných lexémů podle potřeby transformuje, přizpůsobuje pomocí takových prostředků (tvarotvorných a slovotvorných formantů, jimiž se v češtině vyjadřují kategorie slovních druhů (...)).“³⁸

Bozděchová uvádí: „Morfoloická adaptace se týká především jmen (substantiv a adjektiv), přejímání sloves je vesměs proces slovotvorný (faxovat).“³⁹ Naopak Nekula píše, že: „se týká především substantiv, zatímco v případě adaptace adjektiv a sloves se uplatňují slovotvorné sufixy, které umožňují pravidelnou českou deklinaci a konjugaci“⁴⁰

Morfoloická adaptace substantiv probíhá podle zakončení v nominativu singuláru, následně se přiřadí k deklinačnímu paradigmatu, prostřednictvím kterého poté vyjadřuje morfoloické kategorie – pád, číslo a rod. Nejsnáze se adaptují ta substantiva, která už stabilně přísluší k nějakému slovotvornému typu. Substantiva, která se nemohou zařadit k deklinačnímu paradigmatu, mají také tendenci se skloňovat. Do této skupiny patří například výrazy zakončené na neobvyklé samohlásky například *-e*, *-i* (*tamagoči*), ke kterým se připojují zájmenné koncovky.⁴¹

Podle Martinové „Určitou část přejímaných lexémů tvoří substantiva, která buď zůstávají trvale neadaptovaná, nesklonná, nebo prodělávají komplikovanější morfoloický vývoj od nesklonnosti k deklinaci, doprovázený často kolísáním ve vyjadřování gramatických kategorií.“⁴²

1. Neživotná substantiva, která se podle zakončení nedají zařadit k žádnému deklinačnímu typu (*fantasy*, *know-how*, *talk show*)
2. Neživotná substantiva s nejednoznačným zakončením ve výslovnosti, lze zde uvažovat o skloňování ve více rodech (*image*, *instr. sg.* – *imagí*, *imagem*)
3. Substantiva zařazená k příslušnému rodu podle jejich přirozeného (*au-pair*, *barbie*)
4. Substantiva s koncovkou *-s/-es*

³⁸ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. s. 192

³⁹ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In DANĚŠ, František. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vydání. Praha: Academia, 1997. s. 274

⁴⁰ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In VIERECK, Wolfgang, Karin VIERECK a Heinrich RAMISCH. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. s. 270.

⁴¹ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005.

⁴² MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. s. 194

Dále Mravincová také pojednává o adaptaci přídavných jmen. Podle ní nelze za adaptovaná slova považovat ta cizí adjektiva, která se od začátku formují českými sufixy. O adaptaci lze mluvit pouze v případě, že dané adjektivum nemá v češtině základové substantivum. Většina adjektiv však zůstává nesklonná (*crazy, free, light, open*).

Slovesa se naopak dokáží české tvaroslovné soustavě přizpůsobit všechna. Pro používání sloves cizího původu v češtině je morfologická adaptace nutná. V mnoha případech však nemůžeme jednoznačně určit, zda se opravdu jedná o adaptované anglické slovo nebo pouze odvozené od substantiva v češtině, tyto dva mechanismy se od sebe neliší. U kategorie slovesného vidu se naopak neočekává okamžité přizpůsobení českému morfologickému systému, ale počítá se s jeho postupným vytvořením. Avšak u nové vrstvy slov probíhá vidová adaptace velmi rychle a slovesa se dají považovat již od počátku za vidově adaptovaná.⁴³

Svobodová píše o adaptaci morfologicko-morfemické a uvádí tři fáze adaptačního procesu. V první fázi se přejímky přiřazují ke slovním druhům. Některé výrazy však zůstanou neadaptované a nelze je pak zařadit k žádnému paradigmatu. Tato slova se obtížněji zařazují do větných struktur. Druhá fáze se týká pouze substantiv, která se musí přiřadit k mluvnickému rodu a číslu, ovšem dále uvádí, že zařazení bývá někdy nejednotné. V poslední fázi se substantiva přiřazují k deklinačnímu vzoru. K adaptaci dochází nejčastěji u výrazů, jejichž výslovnost se shoduje právě s deklinačními vzory.⁴⁴

5.3.1. Morfologicky neadaptované přejímky

V češtině se také vyskytují anglicismy, které nevyjadřují rozdíl mezi substantivem, adjektivem a adverbiem, což nám často znemožňuje jejich správnou interpretaci. Substantiva tvoří celky, které bývají někdy chápány jako sousloví nebo jako kompozita. Často u těchto výrazů nebývá pevná hranice, a to se projevuje rozkolísaným pravopisem – psaní zvlášť, dohromady nebo se spojovníkem a tento pravopis se přenáší i do češtiny. Pokud se tyto výrazy objevují na pozici přívlastku, je jejich funkce nejednoznačná. Nejméně rozpoznatelné je to právě u těch sousloví, která jsou psána bez spojovníku a s mezerou a není u nich graficky naznačeno, že se jedná o jeden celek (*second hand, public relations*).⁴⁵

⁴³ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005.

⁴⁴ SVOBODOVÁ, Diana. *Současný stav internacionalizace lexika*. In *Studie k moderní mluvnici 4. Dynamika českého lexika a lexikologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013.

⁴⁵ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005.

„Funkce některých přejímek je nevyhraněná v tom smyslu, že není jasné, zda jde o a) volně spojitelná neskloňná adjektiva, b) volně kombinovatelné morfémy, nebo jen c) lexikální elementy vázané na přejatá sousloví či kompozita.“⁴⁶

5.4. Adaptace anglických a hybridních kompozit

Tuto problematiku rozebírá podrobně Diana Svobodová ve svém článku *Anglická a hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace*.⁴⁷ Materiál, který autorka ve svém článku používá pochází z denního tisku.

V článku se nejprve zabývá otázkou, proč se v češtině vyskytuje tak velké množství kompozit. Následně vysvětluje, že v mnoha případech je to jednodušší varianta než hledat jednoslovné pojmenování, ale také dodává: „Existuje však i celá řada takových kompozit, která svůj ekvivalent v češtině mají a jejichž užití lze pak často vysvětlit pouze snahou o „modernost“ a „mezinárodnost“ vyjadřování.“⁴⁸

Rozlišuje dva typy anglických kompozit z hlediska formálního postupu skládání:

1. Složeniny bez spojovacího elementu – *turnover* (turn-0-over)
2. Složeniny se spojovacím elementem – *handicap* (hand-i-cap)

Z hlediska syntakticko-sémantického:

1. Koordinační s komponenty sémanticky rovnocennými – *fifty-fifty*
2. Subordinační s komponenty determinujícími a determinovanými – *freeshop*

Výrazy tvořené pomocí komponentů *inter-* (*interview*), *mega-* (*megastore*), *super-* (*superman*) zůstávají na pomezí prefixace a kompozice.

Složeniny můžeme dále rozdělit do níže uvedených skupin také z hlediska formálního přizpůsobení:

1. složeniny původní, pravopisně neadaptované, neskloňné
2. složeniny morfologicky adaptované s původním pravopisem
3. složeniny adaptované pravopisně i morfologicky
4. hybridní složeniny

⁴⁶ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005, s. 199

⁴⁷ SVOBODOVÁ, D. *Anglická a hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace*. Naše řeč. 1999, roč. 82, č. 3, s. 122 – 126.

⁴⁸ SVOBODOVÁ, D. *Anglická a hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace*. Naše řeč. 1999, roč. 82, č. 3, s. 122

Některá kompozita se mohou řadit do více skupin, v některých textech se totiž skloňují a v jiných nikoliv.⁴⁹

Složené výrazy, které řadíme do první skupiny, přesto zařazujeme v češtině ke gramatickým rodům. „*Anglická substantiva přijímají v češtině rod podle přirozeného rodu, včetně rozlišení na životné a neživotné u maskulin, a/nebo podle příslušného zakončení v základním tvaru.*“⁵⁰ Do rodu mužského se řadí *hardcore, cash flow, off road*; k ženskému rodu se přiřazují například tato jména *world music, power play, road movie*; a ve středním rodě se vyskytuje *interview, copyright, air-condition*.

Do druhé skupiny se zařazují slova, ke kterým se připojují české deklinační koncovky, a v případě mužského rodu životného bývá druhým komponentem často výraz *man*, například *hitmaker, popstar, airbag, businessman, frontman, showman, sportsman, showroom, fairway, runway*.

Ve třetí skupině nalezneme slova s oběma adaptovanými komponenty *byznysman, diskotéka, mečbol, mejkap*.

Hybridní složeniny Svobodová rozděluje do skupin, z nichž uvedeme pouze několik na ukázkou. Komponenty jsou poskládané z těchto typů výrazů:

1. ortograficky neadaptovaný anglicismus – český výraz (starší výpůjčka): *faxtelefon*
2. český výraz (starší výpůjčka) – nesklonný anglicismus s původním pravopisem: *filmtip, kinoman, krimithriller*
3. český výraz (starší výpůjčka) – nesklonný anglicismus s původním pravopisem: *Čundrcountry, pseudostory*
4. český výraz (starší výpůjčka) – ortograficky adaptovaný anglicismus: *autokempink, infoservis, kinotéka*
5. anglicismus ortograficky neadaptovaný – anglicismus adaptovaný ortograficky i morfologicky: *bigbít (bigbeat), bodygard (bodyguard), milk-šejk (milkshake)*⁵¹

⁴⁹ SVOBODOVÁ, D. *Anglická a hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace*. Naše řeč. 1999.

⁵⁰ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In VIERECK, Wolfgang, Karin VIERECK a Heinrich RAMISCH. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. s. 270.

⁵¹ SVOBODOVÁ, D. *Anglická a hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace*. Naše řeč. 1999.

6. Nově přejaté anglicismy

6.1. Metodologie

Sběr materiálu, který je použitý v této části práce, probíhal v letech 2017 až 2019. Zaměřili jsme se na jednotky, které nejsou starší šesti let, pohybujeme se tedy v rozpětí let 2013-2019.

V těchto publikacích: *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 1* (1998), *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 2* (2004), *Co v slovnících nenajdete. Novinky v současné slovní zásobě* (1994), *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž* (2005), *Slovník spisovného jazyka českého* a v databázi *Neomat* jsme si ověřovali, zda se daná slova neobjevila již dříve.

Materiál jsme čerpali z novin a časopisů, z jejich tištěné (Mladá fronta dnes, Hospodářské noviny aj.) i elektronické verze (idnes.cz, lidovky.cz aj.). Dále z dostupných internetových stránek především cíleným vyhledáváním přes prohlížeče (google.com, seznam.cz) a na sociálních sítích.

6.2. Nově přejatá substantiva

6.2.1. Maskulina

Maskulina životná

Booktuber [buktjuber] označuje osobu, která natáčí videa o knihách. Slovo vzniklo složením dvou anglických slov *book* a *Youtube*, což je sociální síť určená právě pro zveřejňování takovýchto videí.

Brexitář je výraz označující člověka, který je zastáncem brexitu.

Flešarián označuje člověka, který nejí ovoce a zeleninu, a naopak jí velké množství masa. Slovo vzniklo z anglického *flesh* (maso) a pravopis se přizpůsobil jeho výslovnosti.

Goodík [gudík] je člověk, který má dobrou povahu, je milý na lidi a nedělá žádné špatné věci. K původnímu anglickému slovu *good* (dobrý) se přidal sufix *-ík*.

Slovo *hajpbíst* vzniklo z anglického *hypebeast*, pravopis se tedy přizpůsobil výslovnosti

Hejtr je výraz pro člověka, který záměrně kritizuje ostatní, z anglického *hater*.

Hipster je člověk, který je svůj, bývá originální, jinak se obléká nebo má neobvyklý účes. Lidé ho považují za podivína.

Instagramista je uživatel mobilní aplikace *Instagram*.

Kindlomol je výraz, který vznikl spojením anglické značky čteček *Kindle* a českého slova *mol*. Označuje člověka, který je zastáncem pouze této značky a ostatní neuznává.

Lajkař je člověk, kterému se líbí každý příspěvek na sociálních sítích bez ohledu na jeho obsah. Slovo je odvozeno od anglické *like* (líbit se).

Lajkoman označuje osobu, která na svých příspěvcích sbírá co největší počet lajků.

Lifťák je člověk, který obsluhuje výtah.

Muser označuje osobu, která nahrává krátká videa do mobilní aplikace Tik Tok.

Nolifer [noulajfer] je výraz pro osobu, která celé dny tráví hraním počítačových her a nechodí příliš často na veřejnost. Doslovný překlad je člověk, který nemá život. Slovo vzniklo spojením výrazu *no* (žádný) a *life* (život).

Piárista je člověk pracující v personální agentuře, vytvořeno ze zkratky PR (public relations).

Seenager [sínejdžr] je výraz označující starší lidi, kteří se oblékají a chovají se jako teenageři. Spojení slov *senior* a *teenager*.

Segwayář je uživatel dvoukolového elektrického dopravního prostředku.

Slopestylař označení pro osobu soutěžící v disciplíně, která kombinuje akrobatické lyžování a snowboarding.

Startupák je osoba, která vymyslela nový nápad, přišla s nějakou inovací, z anglického *start up* (začít).

Urbexer označuje člověka, který prozkoumává opuštěné budovy například nemocnice, továrny. Z anglického *urban experience* (městské zkušenosti).

Vaper je osoba kouřící elektronickou cigaretu.

Workoutista označuje někoho, kdo chodí cvičit na veřejná prostranství. Odvozeno ze slovního spojení *work out* (cvičení).

Maskupina neživotná

Brexit je označení pro vystoupení Velké Británie z Evropské unie, slovo je spojením slov *Britain* (Británie) a *exit* (odchod, východ).

Flyboard [flajbord] je přístroj, pomocí kterého je možné „vyletět“ nad vodní hladinu. Doslovný překlad je létající prkno.

Freezbook [frízbuk] je lednice nebo mrazák, na kterém jsou vytištěné rodinné fotografie, z anglických slov *freeze* (zmrazit) a *book* (kniha).

Hipstres je strach z toho, že člověk nebude dostatečně originální a nezalíbí se ostatním.

Instáč je jiný výraz pro aplikaci Instagram.

Moshing je tanec, ve kterém do sebe tanečníci záměrně vrážejí.

Moshpit je tanec v kruhu, odehrává se uprostřed moshingu.

Skečnoting je zaznamenávání poznámek pomocí kreseb a samolepek, z anglického sketchnoting.

Snapchat je mobilní aplikaci na sdílení krátkých videí, které po dvaceti čtyřech hodinách zmizí.

6.2.2 Feminina

Bae je označení pro velmi hezkou dívku, přítelkyni, tento výraz používají především teenageři.

Belfie [belfi] je výraz pro fotografii pozadí, slovo vzniklo spojením anglického *buttom* (zadek) a *selfie*.

Bestofka označuje nejlepší věc z určité oblasti, pochází z anglického *best of* (nejlepší z)

Bilboardelizace [bilbordelizace] je nadměrné rozmístění billboardů neboli reklamních ploch.

Bookshelfie [bukšelfi] je výraz pro fotografii s knihovnou.

Caveka [kejvka] je slovo používané hráči počítačových her, odvozeno z anglického *cave* (jeskyně).

Dronerie je prodejna dronů, slovo je odvozeno od anglického *drone* (bezpilotní letoun, přístroj na dálkové ovládání, který pořizuje videa či fotografie okolí z velké výšky).

Dronie [drouný] je fotografie pořízená dronem.

Džegíny jsou džínové legíny, název vznikl ze slov *jeans* (džíny) a *leggings* (legíny).

Felfie [felfi] je výraz pro rodinnou fotografii, je spojením slov *family* (rodina) a *selfie*.

Helfie [helfi] označuje fotografii vlasů, z anglických slov *hair* (vlasy) a *selfie*.

Hoe je označení pro dívku lehkých mravů, zkrácené anglické slovo *whore*.

Chestka [čestka] je truhla s pokladem, výraz se používá především v počítačových hrách, odvozeno z anglického *chest*.

Kviffie [kvifi] je fotografie pořízená na filmovém festivalu v Karlových Varech, zkratka KVIFF (Karlovy Vary international film festival).

Megíny jsou pánské legíny.

Mombie [mombí] je označení pro osobu, která se při chůzi neustále dívá do telefonu, slovo složené z *mobile* a *zombie*.

Nudeska je obnažená fotografie, z anglického *nude* (nahý).

Selfie je fotografie sebe sama, pořízená přední kamerou mobilního telefonu určená ke zveřejnění na sociální síť.

Shofie [šúfi] je fotografie bot, z anglických výrazů *shoe* (bota) a *selfie*.

Spejdy jsou piky, výraz používají nejčastěji hráči pokeru.

Tregíny jsou kombinací kalhot (knoflíkové zapínání) a legín.

6.2.3. Neutra

Babyboxátko [bejbyboxátko] označuje novorozeně, které bylo odloženo do babyboxu.

Droničko je fotografie pořízená dronem, viz *dronie*.

Instarule je výraz, který označuje pravidlo dodržující se v mobilní aplikaci *Instagram*.

Sharetng označuje sdílení fotografií svých dětí na sociálních sítích mezi rodiči. Výraz je složený z *share* (podělit se) a *parenting* (rodičovství).

Swipnutí je posouvání obrazovky na mobilním telefonu ve směru zleva doprava.

6.3. Slovesa

Afkovat neschopnost pokračovat v nějaké činnosti, slovo je vytvořeno od zkratky AFK (*away from keyboard*), což doslovně znamená pryč od klávesnice. Postupem času se toto slovo začalo používat pro přerušení jakékoliv činnosti.

Bankovat znamená využívat služeb banky, z anglického slova *bank*.

Branchminovat [brenčmajnovat] je výraz, který používají hráči počítačových her pro těžbu nerostných surovin.

Breaknout [brejknout] znamená dát si pauzu, zastavit činnost, slovo je odvozené z anglického *break* (přestávka).

Brexitovat znamená opustit Evropskou unii. Slovo vzniklo z anglického *Britain* a *exit*.

Castovat [kastovat] je výraz označující vybírání vhodného kandidáta na castingu.

Fejkovat znamená podvádět, lhát, z anglického *fake* (falešný).

Flejmit někoho urážet, být vulgární, výraz pochází ze slova *flame*.

Fleškovat je výraz pro přenášení souborů na flash disk nebo naopak z něj do počítače případně jiného zařízení.

Flexit znamená vytahovat se s drahým a značkovým oblečením před ostatními.

Gigabajtit neustále stahovat soubory z internetu.

Hejtovat kritizovat někoho za jeho práci bez ohledu na správnost, kritizovat za každou cenu.

Hipnout se, hitnout se oba výrazy znamenají uhodit se.

Chillovat odpočívat, být v klidu, můžeme se také setkat s počestělou variantou *čilovat*.

Instalkovat sledovat někoho na sociální síti Instagram až několikrát do hodiny.

Killnout znamená někoho zabít, z anglického slova *kill*.

Looknout [luknout] na něco, podívat se, výraz je odvozený ze slovesa *look*.

Lunchovat obědvat, z anglického výrazu *lunch*.

Misnout něco zmeškat, z anglického *miss*.

Meetnout s někým se potkat, záměrně i náhodně. Od anglického slova *meet*.

Naboostit znamená vylepšit, zvýšit výkon, z anglického *boost*.

Oftopikovat označuje odbočování od tématu při rozhovoru, z anglického *of topic* (mimo téma).

Osejlovat je výraz pro donucení někoho ke koupi věci, kterou nepotřebuje.

Postnout znamená zveřejnit příspěvek na sociální síti, slovo je odvozené od slovesa *post* (příspěvek, zveřejnit).

Prankovat označuje napálit někoho, udělat si z něj legraci.

Prayovat velmi si něco přát, z anglického slova *pray*.

Printovat znamená vytisknout, z anglického výrazu *print*.

Ripnout, ripovat oba výrazy mají tentýž význam – vyjádřit někomu upřímnou soustrast, avšak v tomto případě to není zcela vhodný způsob.

Scrubovat čistit si obličej pomocí pleťové masky.

Singlovat znamená být záměrně sám bez přítelkyně či přítele.

Smokenout je anglický výraz pro kouřit.

Snapovat znamená používat aplikaci Snapchat.

Spektejtit je výraz, který používají hráči počítačových her v případě, že ve hře zemřou, ale stále sledují, jak si vedou ostatní.

Spojlerovat někomu vyradit důležitou část příběhu, odvozené od slova *spoiler*.

Spotnout přidat si písničku do oblíbeného seznamu v hudební aplikaci Spotify.

Tryhardit opravdu těžce a dlouho pracovat, spojení anglických slov *try* (zkusit) a *hard* (těžký).

Vapovat znamená kouřit elektronickou cigaretu.

Waitnout znamená na někoho čekat, z anglického *wait*.

Vybanovat výraz pro vyhození z veřejné diskuze, z počítačové hry a tak dále.

Vybrejnit se používá ve smyslu něco vymyslet, odvozené od slova *brain* (mozek).

Vyflexit se znamená odpočívat po náročném dni, flákat se.

Vyscreenovat označuje vyfocení obrazovky mobilního telefonu nebo počítače.

Whatsappovat označuje používání mobilní aplikace Whatsapp.

Zabanovat znamená zakázat přístup například do diskuze.

Zakillovat je výraz používaný hráči počítačových her a znamená někoho zabít.

Zbrexit je přenesený význam, znamená něco pokazit.

7. Oblasti užívání nových anglicismů

Bezesporu nejvíce přejatých výrazů jsme našli na sociálních sítích. Tento výsledek byl předpokládán, jelikož největší skupina lidí, kteří anglicismy používají jsou teenageři a mladí dospělí. Anglicismy nahrazují jakákoliv slova z běžného hovoru a často používají tzv. „*czenglish*“, kdy náhodná slova z věty ponechají v anglickém jazyce. Jejich vyjadřování může vypadat například takto: „*Naše učitelka na english nám dá dneska break, takže budeme mít o hodinu chill.*“ Se sociálními sítěmi je spojené natáčení videí z oblasti počítačových her, které často nebývají přeloženy do češtiny, a tak vzniká další skupina anglicismů. Diváci slyší, že jde hráč „*branchminovat*“, vidí, co dělá, ale česky to pojmenovat často nedokáží ani sami hráči, natož jejich publikum.

Další oblastí, která stojí za zmínku, je oblast módy. V uplynulých letech se z tohoto odvětví rozmohly názvy, které pojmenovávají různé druhy legín, což jsou často bavlněné úzké kalhoty, názvy jsou nejčastěji odvozené od jejich vzhledu nebo osoby, která je nosí. Rozlišujeme dámské i pánské varianty.

Podobně je tomu i u výrazů, které označují různé druhy fotografií, nesou názvy podle toho, kdo nebo co se na fotografii vyskytuje, mohou to být rodinní příslušníci, fotografie pořízená ve fitcentru nebo pouze zdokumentování aktuální obuvi.

Z politické oblasti jsme zaznamenali přejaté výrazy, které se týkají aktuálního tématu výstupu Velké Británie z Evropské unie. Někteří tuto událost vnímají negativně, a tak se můžeme setkat také se slovem *zbexit*, které v přeneseném významu znamená něco pokazit.

Dalšími oblastmi je například sport či stravování, objevovala se také slova, která je možno použít ve více oblastech, ať už s jejich původním nebo přeneseným významem. Což také dokazuje, že anglicismy pronikají do všech oblastí našeho života. Můžeme se s nimi setkat jak v mluvené podobě, tak v psaných publicistických textech a dochází tak k značnému obohacování slovní zásoby nejen na oficiální úrovni, ale především studentského slangu.

8. Závěr

Přejímání anglicismů je v současné době velice významným způsobem obohacování české slovní zásoby. Cílem práce bylo zmapování této slovní zásoby a poukázání na frekvenci výskytu anglicismů ve všech oblastech života.

V první části práce jsme se věnovali nejprve vymezení slovní zásoby českého jazyka a nauce o slovní zásobě. Dále jsme popsali vrstvy slovní zásoby – nespisovné útvary, slova vázaná na sociální prostředí, výrazy dle dobového kontextu, slova s expresivními a slohovými příznaky, a nakonec jsme charakterizovali slovní zásobu podle původu. V další kapitole jsme vymezili pojmy přejímka, neologismus, internacionalismus a anglicismus, dále jsme věnovali kapitulu angličtině jako jazyku mezinárodnímu a zaměřili se na adaptaci anglicismů – ortograficko-ortoepická, slovotvorná, morfologická, adaptace kompozit. Nově nalezené anglicismy, jejichž stáří by nemělo přesáhnout šest let, jsme zařadili podle slovnědruhové platnosti, popsali jejich význam a tam, kde bylo potřeba jsme uvedli také z jakého slova, případně jakých slov byl anglicismus odvozený. V poslední kapitole je souhrnně popsána charakteristika těch oblastí, ve kterých se objevuje nejvíce nalezených anglicismů. Seznam anglicismů s heslovitým popisem jejich významu je obsažen v příloze.

Co se týče slovnědruhové platnosti výrazů, nejvíce bylo nalezeno substantiv a jen o něco méně sloves. Substantivy se nejčastěji pojmenovává vznik nových skutečností a od toho jsou odvozena právě slovesa. Často to bývá název nové aplikace a slovesem je vyjádřené její používání (*Whatsapp – whatsappovat*). Nejvíce anglicismů jsme zaznamenali na sociálních sítích, na platformách spojených s počítačovými hrami, ale také na stránkách věnující se módě.

Velké množství přejatých výrazů podlelo adaptaci, a to zejména ortograficko – ortoepické a slovotvorné. V seznamu slov jsou ale taková, která adaptaci do této doby nepodlehla, zachovali si pravopis a nedají se skloňovat.

Na závěr můžeme říci, že angličtina proniká do české slovní zásoby velmi rychle, zasahuje všechny oblasti života a můžeme tento proces obohacování slovní zásoby považovat za produktivní.

9. Seznam literatury

Akademická pravidla českého pravopisu. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-0475-0.

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu.* In DANEŠ, František. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí.* 1. vydání. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0617-6.

ČECHOVÁ, Martina. a kol. *Řeč a jazyk.* Praha: ISV, 2000. ISBN 80-85866-57-9.

FILIPEC, Josef a František ČERMÁK. *Česká lexikologie.* Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

HNÍZDO, Bořivoj. *Role angličtiny v globalizujícím se světě.* Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, 2010, 202 s.

JANOVEC, Ladislav. *Neologie.* In *Studie k moderní mluvnici 4. Dynamika českého lexika a lexikologie.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3622-7.

KRAUS, Jiří. a kol. *Nový akademický slovník cizích slov.* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. ISBN 978-80-200-1415-3.

MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině.* Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. ISBN 80-86496-21-X.

MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 1.* Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0640-0.

MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 2.* Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1168-4.

MARTINCOVÁ, Olga. *Problematika neologismů v současné spisovné češtině.* Praha: Univerzita Karlova, 1983.

MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In MARTINCOVÁ, Olga. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. ISBN 80-86496-21-X.

NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In VIERECK, Wolfgang, Karin VIERECK a Heinrich RAMISCH. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. Přeložil Marek NEKULA, Andrea FISCHEROVÁ. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-569-2.

Příruční mluvnice češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012.

SOCHOVÁ, Zdeňka a Běla POŠTOLKOVÁ. *Co v slovnících nenajdete: Novinky v současné slovní zásobě*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-7178-000-6.

SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné slovní zásoby*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-308-5.

SVOBODOVÁ, Diana. *Současný stav internacionalizace lexika*. In *Studie k moderní mluvnici 4. Dynamika českého lexika a lexikologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3622-7.

SVOBODOVÁ, Diana. *Průvodce českou slovní zásobou*. 1.vydání. VADE MECUM BOHEMIAE, s.r.o., 2006. ISBN 80-86041-34-4

Studie k moderní mluvnici 4. Dynamika českého lexika a lexikologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3622-7.

ŠMILAUER, Vladimír. *Nauka o českém jazyku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982.

Články

SVOBODOVÁ, Diana. *Anglická a hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace*. Naše řeč. 1999, roč. 82, č. 3

REJZEK, Jiří. *K formální adaptaci anglicismů*. Naše řeč. 1993, roč. 76, č. 1, s. 26-30.

ROMPORTL, Milan. *K výslovnosti cizích slov v češtině*. Naše řeč. 1953, roč. 36, č. 9-10, s. 268-273

10. Příloha

Abecední seznam nalezených anglicismů

- afkovat – neschopnost pokračovat v nějaké činnosti
- alcostop – alkoholová abstinence
- babyboxátko – dítě nalezené v babyboxu
- bae – přítelkyně
- bankovat – využívat služby banky
- belfie – výraz označující fotografii pozadí
- bestofka – to nejlepší z určité oblasti
- billboardelizace – nadměrné rozmístění billboardů
- bookshelfie – fotografie s knihovnou
- booktuber – osoba natáčející videa o knihách
- branchminovat – těžení nerostných surovin v počítačových hrách
- breaknout – zastavit, dát pauzu na video
- brexit – označení pro výstup Velké Británie z Evropské unie
- brexitář – člověk, který je zastáncem brexitu
- brexitovat – opustit Evropskou unii
- caveka – jeskyně, z anglického cave, vytvořeno sufixem -ka
- castovat – vybírat na castingu
- content – obsah, výraz používající se především v oblasti médií
- dronérie – prodejna dronů
- dronie – fotografie pořízená pomocí dronu
- droníčko – fotografie sebe sama pořízená dronem
- dronkument – dokument o dronech
- džegíny – džínové legíny
- fejkovat – vymýšlet si, podvádět
- felbajk – dámské kolo bez možnosti zařazení vyšší rychlosti
- felfie – rodinná fotografie
- flamit/flejmit – urážet
- flešarián – člověk, který nejí ovoce ani zeleninu
- fleškovat – používat flash disk
- flexit – nic nedělat, vytahovat se drahým oblečením
- flyboard – přístroj, který pomocí tlaku vody nadnáší nad hladinu

freezbook – lednice, na které jsou vystavené fotografie
gigabajtit – ve velkém stahovat soubory z internetu
goodík – hodný, spolehlivý člověk
hajbíst – člověk oblečený pouze do značkového a moderního oblečení
hejtovat – urážet někoho
hejtr – člověk, který druhé za každou cenu kritizuje
helfie – fotografie vlasů
hipnout se – uhodit se
hipster – člověk, který je něčím originální, vymyká se obvyklostem
hipstres – stres z neoriginality
hitnout – bouchnout se
hoe – velmi hezká dívka, přítelkyně
chestka – truhla s pokladem
chillovat – flákat se
instáč – aplikace Instagram
instarulez – pravidla, která by měl dodržovat každý, kdo používá aplikaci Instagram
instagramista – člověk používající aplikaci Instagram
instalkovat – několikrát denně vyhledávat nějakého uživatele Instagramu a sledovat, co je u něj nového
killnout - zabít
kindlomol – člověk používající čtečku knih značky Kindl
kviffie – fotografie sebe sama pořízená na filmovém festivalu v Karlových Varech
lajkař – člověk „lajkující“ všechny příspěvky na sociálních sítích bez ohledu na jejich obsah
lajkoman – člověk sbírající co největší počet „lajků“ na sociálních sítích
lift – výtah
lift'ák – člověk obsluhující výtah
looknout – podívat se na něco
lunchovat – obědovat
megíny – pánské legíny
mejlovka – e-mailová adresa
misnout – zmeškat
meetnout – potkat někoho
mombie – člověk, který se při chůzi neustále dívá do mobilního telefonu
moshing – tanec, ve kterém do sebe tanečníci záměrně vrážejí

moshpit – tanec v kruhu, odehrává se uprostřed moshingu
muser – uživatel používají aplikaci Tik tok
můving – stěhování
naboostit – zvýšit výkon
nolifer – člověk, který hraje jen počítačové hry a nemá žádný společenský život
nope – nesouhlas
nudeska – obnažené fotky
ofis – kancelář
oftopikovat – odbíhat od tématu
osejlovat – přemluvit ke koupi
piárista – člověk pracující v personálním oddělení
postnout – přidat příspěvek na sociální síť
prankovat – udělat si z někoho srandu
prayovat – přát si něco
printovat – vytisknout
přehypovaný – příliš vychvalovaný produkt, který nesplňuje očekávání
ripnout – vyjadřovat někomu upřímnou soustrast
ripovat – vyjadřovat někomu upřímnou soustrast
scrubovat – čistit plet'
seenager – starší lidé, kteří se oblékají a chovají jako mladiství
segwayář – člověk, který jezdí na Segwayi
selfie – fotografie sebe sama
shareting – sdílení informací o rodičovství
shoefie – fotografie bot
singlovat – být záměrně nezadaný
skečnouting – dělat si poznámky pomocí kreseb
slopestylař - označení pro osobu soutěžící v disciplíně, která kombinuje akrobatické lyžování a snowboarding
smoknout – kouřit
snapchat – mobilní Aplikace
snapování – posílání krátkých videí přes aplikaci Snapchat
snapovat – používat aplikaci Snapchat
spejdy - piky, výraz používaný hráči karet
spojlerovat – prozradit informace

spotnout – přidávat hudbu do oblíbeného seznamu v aplikaci Spotify
startapák – člověk, který přijde s novým nápadem
swipnutí – posunutí obrazovky na mobilním telefonu doleva či doprava
swipovat – posouvat příspěvky na mobilním telefonu pomocí prstu, ve směru doleva či doprava
tryhardit – těžce pracovat
tregíny – kombinace kalhot a legín
urbexer – člověk prozkoumávající opuštěné objekty
vaper – člověk, který kouří elektronickou cigaretu
vapovat - kouřit elektronickou cigaretu
waitnout/vejtnout – počkat
vybanovat – vykázat někoho, například ze hry, z internetové stránky
vybrejnit – vymyslet něco
vyflexit se – nic nedělat, odpočívat
vyscreenovat – vyfotit si obrazovku mobilního telefonu či počítače
whatsappovat – používat aplikaci Whatsapp
workoutista – člověk, který posiluje
zabanovat – zakázat, znemožnit přístup
zakillovat – zabít někoho
zbrexit – něco pokazit
zevlit – flákat se